

Специфіка вбивств на замовлення вимагає необхідність використання новітніх криміналістичних науково-технічних розробок.

Список використаних джерел:

1. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 7.02.2003 р. № 2 «Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я громадян».
2. Шульга А. О. Основи методики розслідування вбивств на замовлення / Автореферат дис. – Київ-2003, УДК 343.122.
3. Синчук В. Л. Розслідування вбивств: шляхи вдосконалення / В. Л. Синчук. – Х. : Харків юрид., 2005. – С. 131.
4. Саинчин А. С. Убийство по заказу : монографія / А. С. Саинчин. – Одеса : Юрид. лит. 2003. – С. 85.
5. Костенко М. В. Вбивства на замовлення: криміналістична характеристика : монографія / М. В. Костенко. – Х. : Видавець СПД ФО Вапнярчук Н. М., 2006. – С. 97–103.

Остафійчук Л.А.

*заступник начальника управління правової роботи,
Головне управління Міндоходів у Чернівецькій області*

НЕПОВАГА ДО СУДУ І СУДДІ: СПІРНІ ПИТАННЯ ТЛУМАЧЕННЯ

Основами (принципами) правосуддя є вихідні положення, керівні засади організації і діяльності, що закріплені у Конституції та законах. Принципи визначають основні напрямки формування і реалізації судової влади. Вони, на переконання О.С. Безнасюка та Х.У. Рустимова, є «фундаментом», а точніше, несучим «каркасом» судової діяльності [1, с. 36]. Одним із головних принципів судової діяльності є принцип незалежності.

Принцип незалежності закріплений у статті 126 Конституції України, якою заборонено вплив на суддів у будь-який спосіб, а статтею 129 Конституції України закріплено норму, відповідно до якої за неповагу до суду і судді винні особи притягаються до відповідальності [8].

Законом України від 07.07.2010 № 2453-VI «Про судоустрій та статус суддів» (у редакції Закону України «Про забезпечення права на справедливий суд» від 12.02.2015 № 192-VIII) визначено організацію судової влади та здійснення правосуддя в Україні. Статтею 6 цього Закону встановлено: здійснюючи правосуддя, суди є незалежними від будь-якого незаконного впливу. Втручання у здійснення правосуддя, вплив на суд або суддів у будь-який спосіб, неповага до суду чи суддів, збирання, зберігання, використання і поширення інформації усно, письмово або в інший спосіб з метою впливу на безсторонність суду забороняється і тягне за собою відповідальність, установлену законом. Стаття 50 цього Закону передбачає: прояв неповаги до суду чи судді з боку осіб, які є учасниками процесу або присутні в судовому засіданні, тягне за собою відповідальність, установлену законом [4].

Таким чином, у Конституції України та Законі України «Про судоустрій та статус суддів» встановлено відповідальність за неповагу до суду і судді.

Базовим у системі актів законодавства України, що регулюють питання притягнення до відповідальності за неповагу до суду є Кодекс України про адміністративні правопорушення. Відповідальність за прояв неповаги до суду передбачено статтею 185³ Кодексу України про адміністративні правопорушення. Неповага до суду, що виразилась у злісному ухиленні від явки в суд свідка, потерпілого, позивача, відповідача або в невідкоренні зазначених осіб та інших громадян розпорядженню головуючого чи в порушенні порядку під час судового засідання, а так само вчинення будь-ким дій, які свідчать про явну зневагу до суду або встановлених у суді правил. Також, відповідальність за неповагу до суду настає і в разі злісного ухилення експерта, перекладача від явки в суд [7].

Отже, у статті 185³ Кодексу України про адміністративні правопорушення передбачено відповідальність за прояв неповаги лише до суду. Статтею 2 цього Кодексу визначено, що законодавство України про адміністративні правопорушення складається з цього Кодексу та інших законів України [7].

В процесі правозастосовної практики виникають проблемні питання правильного сприйняття, тлумачення і належного застосування тих чи інших норм права. При аналізі будь-якого нормативно-правового акта в першу чергу звертаємося до визначень і понять. «Тільки у тому випадку, якщо юридичні поняття будуть носити діалектичний характер, будуть відповідати відображеній правовій дійсності, вони виявляться конкретними поняттями, виконують роль інструменту пізнання цієї дійсності» [5, с. 72].

Суд як узагальнене поняття конституційного і судового права являє собою державний орган, який займає особливе положення у системі механізму державної влади, є самостійним і незалежним від інших органів державної влади. Суд складається із суддів, носіїв судової влади, посадових осіб, що призначаються в особливому, установленому законом, порядку і виконуючих свої обов'язки на професійній основі [9, с. 71]. Суддя – не просто людина, а посадова особа, наділена публічними повноваженнями щодо здійснення судової влади.

Зважаючи на те, що закони це головні, провідні джерела права, які мають найвищу юридичну силу, то саме в них мають бути сформовані основні, початкові юридичні норми.

Пунктом 4 статті 3 Закону України від 07.07.2010 № 2453-VI «Про судоустрій та статус суддів» суд визначено як державний орган, який має печатку із зображенням Державного Герба України та своє найменування [4].

Статтею 15 цього Закону дано визначення складу суду: справи в судах розглядаються суддею одноособово, а у випадках, визначених процесуальним законом, – колегією суддів, а також за участю народних засідателів і присяжних. Суддя, який розглядає справу одноособово, діє як суд [4].

Статтею 4⁶ Господарського процесуального кодексу України визначено склад господарського суду: у складі одного судді, колегії суддів у складі трьох суддів, колегії суддів у складі трьох або більшої непарної кількості суддів [3].

Пунктом 3 частини 1 статті 3 Кодексу адміністративного судочинства України визначено поняття суду у справі адміністративної юрисдикції. Суд –

це суддя адміністративного суду, який розглядає і вирішує адміністративну справу одноособово, колегія суддів адміністративного суду [6].

Відповідно до пункту 23 частини 1 статті 3 Кримінального процесуального кодексу України визначено поняття судді, якщо не має окремих вказівок, у цьому Кодексі, а саме: голова, заступник голови, суддя Верховного Суду України, Вишого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ, Апеляційного суду Автономної Республіки Крим, апеляційних судів областей, міст Києва та Севастополя, районних, районних у містах, міських та міськрайонних судів, які відповідно до Конституції України на професійній основі уповноважені здійснювати правосуддя, а також присяжний. Визначення понять суду першої, апеляційної та касаційної інстанцій у цьому Кодексі наведені у пунктах 20-22 частини першої статті 3 [10].

Статтею 18 Цивільного процесуального кодексу України у судах різних інстанцій встановлено наступний склад суду: одноособово суддя, який є головуючим і діє від імені суду; колегія у складі одного судді і двох народних засідателів, які при здійсненні правосуддя користуються всіма правами судді; колегія у складі трьох суддів; колегія у складі не менше трьох суддів; колегіально [11].

Відповідно до статей 221 та 221¹ Кодексу України про адміністративні правопорушення справи про адміністративні правопорушення, передбачені статтею 185³ цього Кодексу, розглядають районні, районні у місті, міські чи міськрайонні суди (судді), місцеві господарські та адміністративні суди, апеляційні суди, вищі спеціалізовані суди та Верховний Суд України [7].

«Граматичне тлумачення визначає зміст закону по словах, а логічне – тлумачить слова відповідно їх змісту» [2, с. 92]. Наведені норми законодавства дають підстави вважати, що у питанні юридичної відповідальності за прояв неповаги до судді на законодавчому рівні існує неузгодженість.

Не слід змішувати поняття «суд» та «суддя», оскільки вони не тотожні, особливо при застосуванні статті 185³ Кодексу України про адміністративні правопорушення. «Суддя» майже завжди асоціюється із посадовою особою, яка наділена публічними повноваженнями щодо здійснення судової влади та виконує свої обов'язки по здійсненню судочинства на професійній основі.

Під «судом» можна вважати склад суду при здійсненні судочинства (наприклад, одноособово суддю, колегію у складі трьох суддів). В інших випадках під «судом» розуміється юридична особа, яка в процесі своєї діяльності взаємодіє з іншими органами державної влади, юридичними та фізичними особами, при умові, що вказана взаємодія не пов'язана із здійсненням судочинства.

Відповідно до проведеного дослідження з'ясовано, що назва статті 185³ Кодексу України про адміністративні правопорушення потребує уточнення: «Прояв неповаги до суду та судді при здійсненні судочинства». Відповідно до запропонованої назви, потребує уточнення і редакція частини 1 статті 185³: «1.Неповага до суду (судді), що виразилась у злісному ухиленні від явки в суд свідка, потерпілого, позивача, відповідача або в непідкоренні зазначених осіб

та інших громадян розпорядженню головуючого чи в порушенні порядку під час судового засідання, а так само вчинення будь-ким дій, які свідчать про явну зневагу до суду (судді) або встановлених у суді правил...».

Список використаних джерел:

1. Безнасюк А.С., Рустамов Х.У. Судебная власть: Учебник для вузов. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, Закон и право, 2002. – 455 с.
2. Васильковский Е.В. Цивилистическая методология: Учение о толковании и применении гражданских законов. М.: АО «Центр ЮрИнфоР». – 2002. – 507 с.
3. Господарський процесуальний кодекс України – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>.
4. Закон України від 07.07.2010 № 2453-VI «Про судоустрій і статус суддів» – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/192-19>.
5. Керимов Д.А. Философские проблемы права. – М.: Мысль, 1972. – 471 с.
6. Кодекс адміністративного судочинства України – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.
7. Кодекс України про адміністративні правопорушення – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80732-10>.
8. Конституція України – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
9. Конституционные принципы судебной власти Российской Федерации/ отв. редактор д. ю. н. В.П. Кашперов – М.: ИД «Юриспруденция», 2011. – 296 с.
10. Кримінальний процесуальний кодекс України – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
11. Цивільний процесуальний кодекс України – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>.

Ревенко А.В.

студентка,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ОТРИМАННЯ ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ ДОКАЗІВ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ПРИМУСУ ЯК ПОРУШЕННЯ ЗАСАДИ СВОБОДИ ВІД САМОВИКРИТТЯ

В загальному аспекті будь-які зізнавальні показання чи пояснення особи, які дають підставу вважати її винною у вчиненні кримінального правопорушення, здобуті під примусом (як фізичним, так і психічним) правоохоронними органами, повинні визнаватись судом недопустимими доказами, не зважаючи на те чи мали такі докази вирішальне значення у винесенні вироку. Отримання зізнавальних показань від особи під примусом, із застосуванням катувань чи з погрозою у їх застосуванні тощо, вже призводить до порушення права особи на справедливий судовий розгляд, передбачений ст. 6 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод (далі – Конвенція), однією з складових якої є саме привілей від самообвинувачення.